

پازار — ۱ کانون ثانی ۱۹۲۸

جلد : ۶

بشنجی سنه — نومرد ۱۰۱

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

پوردی یاننده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد مسیح

مجله مشرق

آبونه شریطلری : سنه لکی ۲۵۰

آلتی آیلانی ۱۲۵ ، فوق العاده

نسخه لرایچون ۳۰۰ و ۵۰۰

غرومدر

مجموعه مزهینتجه طبعی تنسیب

ایدله بن انزلر اعاده ایدلمز

هر آیه برنجی رادنه بشنجی کونلری هیفاره ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، حرفتی مجموعه در .

فلسفه

مادی شائیت و ایمانی شائیت

طبیعت و جمعیت

انساندکی ذهنتک ایشلمه سی ایچین لازم کان عنصرلری نفس خارجی عالیدن تدارک ایدر . فی الحقیقه نفسی قوندیایک انسان - هیکنده اولدیی کی «بوش لوحه Table rase» حالده تصور ایدلم: اناکک خارجنده . لنان لانا عالی کندی معطالره شموری املا ایتمهش اولورسه نفسده هیچ زدهنی افعوله تک ایشلمه میه چی، و بو عطا لک ایشه ذهنده صرف کندینه لازم اولان مازمه تک بو قلغندن اولدیده چیکی میدانددر فطر تخمیل Nativistes نه دیرسه دلب پن فطری Innée دیدکاری مدلولک ناصیل اجنای بر تکامل نتیجه سی اولارق نفسده تکور ایتکده اولدقلری بو کون کورویورز . شو حالده ذهن مقایزه سی ایشله تک ایچین، یعنی ذهنده کندی خصوصیتنه کوره بر وارلق وجوده کلک ایچین اولمقد، اولان بر وارلقک نفسه بر طاقم معطالر تدارک ایتسی، و بو صورتله درونی اولان بو وارلق ایشه خارجی اولان وارلق آراسنده بر اتصال بر مناسبت باشلامی لازم کایر. ذاتا بو اتصال و مناسبت ایلدرکه فردک کندنندن خارجده اولان طلق وارلقنه اشتراک ایتکده اولدیی، و بونک نتیجه سی اولارق «حیات» دیدیکمز یکی وارلقک حصول بولمقد اولدیی کوزو کور. ناصیل عضو تجر مادی طبیعت عنصرلره بلسنیر، و بویله جه مادی اولان وارلقمک خارجی وارلق ایشه برلشمسندن متولد بزده حیات افعوله لری حصوله کایرسه، و بوسفر معنویتزمده وجوده کلک ایچین خارجی عالده تکور ایتکده اولان حادثه لکک نفسه بر طاقم معطالر و رسمی ایلدرکه ورجیتزمده تمی ایتیه باشلامش اولور. ایشته خارجی عالده اولمقد اولان وارلق نفسه بر طاقم معطالر ورج، و بو معطالر ذهن مقایزه سنکک عنصرلری وجوده کیتوره ک ذهنی افعوله ل ایشلمه به، و بو ذهنی فعالیتک نتیجه سی اولارق بوسفر انا دندن خارجی طالع یکی بر طاقم موضوعار صدور ایتیه باشلامش. فقط نفسه کن معطالری کندی آرالزنده تدقیق ایدرسک بومعطالرک محتواسی اولان

اخیراً قومارله، ایچکی ایله مجادله یه قرار ویرمک صورتیه، بونک مملکت جوجوقلرینه بو ایکی آفت مواجهه سنده کی وظیفه لری، مکلفیتلری خاطر لانتش اولدی. بوندن سوکرا قومارله، ایچکی ایله مجادله یه کیرش-مه مزه هیچ برسیک مانع تشکیل ایتمه سی، بومهم ایشدن بزیه ره انکی راشتغالک آلیقو ناماسی لازمدر. واقعا، تسلیم ایدلمک، بو مجادله یک قولای اولبه جقدر، بکله دیدکمز، ایتسه دیدکمز نتیجه یی ائله ایتک بوسعاده واصل اولق تخمین ایدیلدیکندن داها جوق، کوچ اوزون، جتین رغیرته، فدا کارلنه متوقفدر. فقط نه اولورسه اولسون، عهده مزه دوشن وظیفه یی یایارق موفق اولق اضطرار. رنده یز. منتعزمز بونی آسر، حضوریمز، سعادتیمز بونکله قائمدر.

بونکله برابر شوجه تی ده، اونوتولمامسی، کوزدن قاجیر ناماسی ایجاب ایدن شو قشقه تی ده قید ایدلم: قومارله، ایچکی ایله مجادله، برعزم و عناد مسئله سی اولمقدن زیاده، بر ذکا و تشکیلات مسئله سیدر. بوا یکی مصیبتیه حرب آجان بر مملکتده، مثلاً بونلرک جبر و قویه منی، هیچ بر قائده ی استازام ایتمه دکن ماعدا، بالعکس ضررده ویرر. بوعبار ایلله، قوماری، ایچکی ایچون، اولامبتالریه بونده بولدقلری هیجانی، ذوقی، نشه یی باشقا ساحه لره طایدرمق، تأمین ایتک، قومارندن ایچکیدن آلدقلری هیجانی آرا عامق، حاصل، اسکی مشغله لری خاطر مارلندن سلیمک مجبوری واردر. بوده آنحاق، منتظم و اساسی تشکیلات ایله قابل و تشکیله تسر قومارله، ایچکی ایله مجادله، کندیزی قورو واصلسر برتسی ایله آلدقاندن، او یالامقدن عبارتدر.

محمد خال

شائیتلرک آری آری اولدیی، وهر برینک کندینه مخصوص وصفلره مختلف نوعله آرلدقلری کورورز. مدلول وابق اعتبارله ذهنک ایلک عنصرلری تشکیل ایتکله برابر، کرک ماهیت وکرک انصاف ایتدکاری وصفلر اعتبار، باشلیجه ایکی بویوکصفه آرلدقلری کوزو کور. بونلر بویله جه اساسی ایکی بویوکصفه آرلرنجه رفسمنک منشای «طبیعت»، دیکرینک «جمعیت» اولدی میدانه چیقار.

مادی شائیت

نفسک خارجنده اولوب نفسه معطالر تدارک ایتکده اولان خارجی طاقم بری طبیعت اولوب، طبیعتدن نفه کن معطالر نفسده مدلوللر وجوده کیتیر. بوسورته نفسک خارجنده اولمقد اولان شائیتک رفسی طبیعتده وجوده کایر، و طبیعتده وجوده کلکی اعتبارله مادی شائیت Réalité physique نامی آیر.

فی الحقیقه بو اولمقد اولان شائیتک آرلدقلری نوعرندن قطع نظر هپسنک «مادی» قسمدن برنوع حادثه لری اولدیی نظام ایدر. بونلر داها زیاده یکدیگرک ندن کندلریه مخصوص اولان بر طاقم «کیشیلرله» آرلیرلر. مثلاً فزیک بر حاد، کیمی بر حادندن یاخود حاتی بر حادندن کندینه مخصوص وصفلر ایلله آیرلقله برابر هپتی ده طبیعتده تجلی ایتک، و صرف مادی اولان وصفلره کندیلری نفسه عرض ایتک دولایسیله ارالزنده نوعله انقسام ایدر، فقط جنس اعتبارله، ماهیت اعتبارله برلشیرلر. و بو حادثه لر درجه درجه طبیعتک الک قاتی ماده سنندن عضو تجر ده کی الک انچه بردوران حادثه سنه و انچه قادار هپ کیفیت فرقلره لری آیرلق صورتیه آرالزنده انقسام ایدرلر. ایشته بونون بر حادثه لکک تجلی مکانی اولان طبیعتک سینه سنده تکور ایتک، اولان بو وارلقک مجرعی «مادی شائیت» طاقی تشکیل ایدر.

اجتماعی شائیت

فقط بومعطالردن باشقا، دیکر جنسندن بر طاقم معطالرک داها فسه کلکده اولدیی میدانددر. بو معطالر ایشه طبیعتدن کان معطالرک محتواسی کی مادی اولان حادثه لر ذکیل، بر طاقم معنوی حادثه لردر. طبیعتدن کان مادی حادثه لری آرالزنده کیفیت وصفلره ذکیل، «قیمت» و وصفلره آیرلیرلر، و بویله جه

ادبیات نازنجی

نجاتی

[۱۰۳]

چو جو قوری، خصوصیتلری، دوستلری، اثرلری
دنیله سیلیرکه، نجاتینک نسلی، وفاتیه
تندیسنده بیتمش اولدی. اوغللری اولمشدر
آماهیچ بری عمردن بهره مند اولما مشدر. [۱]
و بر قزی وار ایش. آنی ام اولد زاده
عبدالرز جلی که علوم عربیه بدیع البیدل
و فنون ادبیهد عیدم العدیل ایدی. آماسیه
فتوانسندن قاعده ایدوب فوت اولمشدر.
بحسب التزیب مذکور اولور. اول زمانده
یکی ملازم بولوب اول قرن آکایر مشدر.
آدن دخی اولاد وجود بولما مشدر.

نجاتی، حیاتنده ماده رفاهه ایشمش،
فقط معنأ حضور و سعاد- یوزی کورمه مشدر.
واقعا طالبی، کنگجلیکنده اوکا مساعد
بولوشمهده بو، جوق دوام ایت- مشدر.
اولا، ایلمک حامیسی اولان فتحه، اوندن
صوکراده خدمت نرنده بولونارک توجهرلری
قازاندیکی ایکنجی بازیدک اوغللری عیدام
ایله محمودی قایب ایتمک فلاکنته اوغرا دی.
بو اوج ضیاعدن باشقا، کندسی چو قورلرینک
تولوملریده قلبنده آجیلان یارا، شاعری
باشماقدن عادتاً بیزار ایشدی. محمودک وفاتی
متعاقب ایکنجی بازید طرفندن تکلیف
اولونارک وظیفه لری قبول ایتیه رک صوکرکونلری
ازوادم کیرمک ایسته مه سنی، قاعده تخصیص ایتیه
وهر درلو فعالیت و مجاهدلن فراغت ایتمه سنی
رزجه، آتخاق بو طرزده ایضاح ایتمک
قابیلدر.

[*] نرجی و ایکنجی مقاله [۹۹، ۱۰۰]
نومرولو نسخه مژده در.

[۱] عاشق چلیپنک، نجاتینک فاتحه نه سورتله
انتساب ایتدیکی آکلایترن «نقی چلی نجاتینک»
اوغلی حسین چلیپنک روایت ایده رک برگون
مرحوم نجاتی دیدیکنه کوره نجاتینک
اوغللارندن بریک اسمی حسین چلیپنر. بومعلومه
مقابل، شاعریک دیگر اوغللارینک اسملری وحسین
چلیپنر باشقا قانچ اوغلی اولدی بجهولدر.

آرالریده نوع فرقی بولونمقله برابر هیبسی ده
عینی جنسندن، یعنی اجتماعی ماهیتد. بولونمقله
اعتباریه برلشیرلر. چونکه نجلی ایتدکاری
مکان «جمعیت» اولوب، جمعیتده تکیون
ایتملری اعتباریه ماهیه برلشیرلر. لسانی،
اخلاقی، حقوقی، ایلم کی عتفام نوعلره
آریلمقله برابر هیبسی ده جمعیتمک محسولی اولمی،
و بولاجه انسانده کی اجتماعی وارلغک اساسی
تشکیل ایتک اعتباریه مادی شاییتدن آریلیرلر.
بو صورته نوعلره آریلمقله برابر عینی
ماهیتده اولدقارندن دولای مادی شاییته متقابل
بونورک مجموعی ده «اجتماعی شاییت»
«Réalité sociale» ی وجوده کتیرر.
ایشته انسانک اجتماعی بر موجود اولمی،
بو اجتماعی شاییتدن کن معطالر فردک روحنده
هیجانلی دو یقولری، جانی بر معنوی وجوده
کتیرمی، و فردی بویه جانی بر علاقه یاله
جمعیته باغلا مسندن دولایدر. انسانک لاجتماعی
بر موجود اولمی بوندن دولایدر که بکده
ممکن اولماز. الک ایتدائی جمعیتملر دن بوکونک
اک متکامل جمعیتملر نه وار ایشیه قارکوردو کز
اجتماعی زمزمه مده بو اجتماعی شاییتک فردله
تأصیل کنیدیکی الزام ایتدیکی، و فردک
روحنده بو اجتماعی شاییتلر نه قدار جانی،
نه قدار هیجانی بر حالده یاشارسه فردک
«انسانکی» دیغیونسندک او قدار متکامل بر
حال آلدیغی کوربوزر. چونکه اجتماعی
شاییت، مادی شاییت کی یالکزدن مقانیز-
مه سنک عنصرلری تشکیل ایتمک قالماز،
بو تور و حشمتی قایلار، بزده مئوی حیانی،
تکیون ایدر. ذاتاً بکده هیجانلریمزک نشانیتمک
اجتماعی اولمی بوندن باشقا بر شی دیکلیر.

منیل نعمت

استاندارت دارالفنونه منیل مددی

★ — وجدان منطقه عالم «صوکراد ایشاح»
انتشار ایتدکن صوکر، موضوعی علاقه یاله
تعقب ایتمکده اولان بعضی محترم ذاتلر تصادف
ایتمد. بو یکی ایشاح عالمه، موضوعک بدایه
مهم قاش ولان قطعلرینک تماماً تور ایشاح اولدیغی
سولبدکن صوکر: «بوایشاحلره وسیله احضار
ایدن مامورک شکر ایتک لازمدر. . . دیدیلر
بنده ی الحقیقه ایلمک مقاله مده قازانلق قاش
اولان قطعلرک تمامله ایشاحنه یادیغنی ایشاحلره
وسیله ویردکاردن دولای محترم محمد عزت
بک شکران بورجی تودمکی کتدیم ایچین وظیفه
تلق ایتدیکی بوراده بالخاصه قید ایتک ایتیم.

خ . ن

نجاتی، حریص بر آدم دیکلیدی. تذکره
و تاریخ نویسار اولک، موقع و ثروت
آرقاسنده دولاشدیغی کورسترن هیچ بر
حرکتی قید ایتبورلر. بوندن ماعدا هر-
کسک محبت و حرمتی جلب ایتسی، اطرافنده،
دائماً خدمته آماده مایق دو بتر- یالیمه سی،
نجاتینک خلوقه و فاکار اولمی اجتماعی ده قوتلندیرر.
حیاتنده نجاتی سو دنلرک چوقدی.
بونورک اک مشهوری و شاعره تولا کدن صوکر
سیله رابطه سی محافظه ایتک صورتیه بکسک
بر آرقداشلق تمالی کی کورستریک لایق اولانی
تذکره نویس سهدیر. نجاتینک سبی ایله
مناسبتلرینک نه زمان، زده ده، اصل باشلا دیغی
مجهولسده، محمودک مقننسا و الیکنه تعیین
اولوندیکی تاریخندن اعتباراً هیچ فاصله سز
و کیندیکه، دایا زیاده قوتلنرک دوام ایتدیکی
محققدر. چونکه بو تاریخده سبی، نجاتی
ایله بکده محمودک معینته ویرمش و اولک
وفاتنده یته نجاتی ایله برابر استانبوله دونه رک
آریق تولا نوجیه قدار کندیسنه رفاقت ایشدر [۱].
نجاتینک، سبی کی یاقین بردوستی ده،
خاتمی مخلصیه ادبیات تاریخمه کیرمش اولان
مؤید زاده عبدالرحمن چلیپنر. مؤید زاده
آماسیه و الیکندتیری ایکنجی بازید خدمت
ایتمش و اولک سلطنتی ائشاندن قاضی عسکرلکه
قادر جقمشدر. نجاتی، مقننساد محموده
رفاقت ایدر کن بوانی مؤید زاده نک تشویقله
ترتیب و ینه اولک تلقینیه حامیسنه اتخاق
ایلمه مشدر. لطیفه نه نظراً، ایکنجی بازیدک
نجاتی به توجه کورسترمه سنده مؤید زاده نک
جوق بو یوک تأثیر ایشدر. محمودک وفاتی
اوزرینه استانبوله عودتله عزتیه چکیلدکن
صوکر، دورینک بو یوکاردن هیچ بریله
تماس ایتدیکی حالده شاعریک یالکز مؤید
زاده یی عمرینک صوکرک دمنه قدار صیق صیق
زیارت ایتمه سی، آزالریده موجود مودت

[۱] هر ایکسینک ادرنه ایله خلقلری
دولایسیله نجاتینک سبی اوارده طائمانی وارد
اولدیغی، مقننساد محمودک داروسنده کورمش
اولمی ده مکتبدر. فقط بو ایتلاردن هرمانکی
برنی باید ایدمک وثیقه بو قدر.